

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive method) เป็นการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการและแนวตามสภาพที่จัดจริง และตามความคาดหวังของผู้บริหาร อาจารย์แนะแนว และผู้รับบริการแนะแนว จากศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย ดังนี้

- ขั้นที่ 1 การศึกษาและรวบรวมความรู้เกี่ยวกับการจัดการแนะแนว และการจัดบริการแนะแนวการศึกษานอกโรงเรียน
- ขั้นที่ 2 การศึกษาและสำรวจประชากรเพื่อการสุ่มตัวอย่าง
- ขั้นที่ 3 การสร้างและเตรียมเครื่องมือสำหรับการวิจัย
- ขั้นที่ 4 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- ขั้นที่ 5 การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาและรวบรวมความรู้เกี่ยวกับการจัดการแนะแนวและการจัดบริการแนะแนว การศึกษานอกโรงเรียน

ผู้วิจัยได้ศึกษาและรวบรวมความรู้ เกี่ยวกับการจัดการแนะแนว และการจัดบริการแนะแนวการศึกษานอกโรงเรียน จากผลการวิจัย ตำรา คู่มือการดำเนินการแนะแนวการศึกษานอกโรงเรียน เอกสารและวารสารทั้งในประเทศและต่างประเทศ ประกอบกับการเข้าร่วมสังเกตการณ์การอบรมอาจารย์แนะแนว ซึ่ง กรมการศึกษานอกโรงเรียนจัดขึ้น ในระหว่างวันที่ 8-12 มีนาคม 2531 ณ ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคกลาง จังหวัดราชบุรี เพื่อเป็นการศึกษาการจัดและการดำเนินงานศูนย์แนะแนวการศึกษาและอาชีพ ของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด และเพื่อทราบลักษณะการให้บริการ พร้อมทั้งรูปแบบกิจกรรมที่ควรจัดบริการแก่ผู้รับบริการแนะแนว ซึ่งจะ เป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยครั้งนี้

การศึกษาและสำรวจประชากรเพื่อสุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นผู้บริหาร อาจารย์แนะแนวและผู้รับบริการแนะแนวของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดทั่วประเทศ 72 จังหวัด ยกเว้นกรุงเทพมหานคร ทั้งนี้ เพราะมีสภาพการจัดดำเนินงานการศึกษานอกโรงเรียน ที่แตกต่างกันไปจากจังหวัดอื่น ๆ โดยได้แบ่งกลุ่มประชากร ที่ศึกษาออกเป็น 3 กลุ่ม คือ

1. ผู้บริหาร ผู้วิจัยกำหนดให้เป็นผู้อำนวยการ และผู้ช่วยผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ที่ได้รับแต่งตั้งจาก กรมการศึกษานอกโรงเรียน จำนวนทั้งสิ้น 119 คน (กองการเจ้าหน้าที่ กรมการศึกษานอกโรงเรียน 2532)

การสุ่มตัวอย่างประชากรใช้การสุ่มแบบแบ่งเป็นพวกหรือชั้น (Stratified random Sampling) จังหวัดละ 1 คน เป็นจำนวน 72 คน

2. อาจารย์แนะแนว ผู้วิจัยกำหนดให้เป็น อาจารย์แนะแนวผู้ที่ผ่านการอบรมเจ้าหน้าที่และครูแนะแนว ซึ่งกรมการศึกษานอกโรงเรียนจัดขึ้นใน 4 ภาค คือ

ภาคกลาง ระหว่างวันที่ 8 - 12 มีนาคม 2531 ณ ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคกลาง จังหวัดราชบุรี

ภาคเหนือ ระหว่างวันที่ 21 - 23 มีนาคม 2531 ณ ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคเหนือ จังหวัดลำปาง

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ระหว่างวันที่ 4 - 8 เมษายน 2531 ณ ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดอุบลราชธานี

ภาคใต้ ระหว่างวันที่ 9 - 13 พฤษภาคม 2531 ณ ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคใต้ จังหวัดสงขลา โดยมีเจ้าหน้าที่ จากศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดทั่วประเทศ เข้ารับการอบรม รวมทั้งสิ้น 146 คน (หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการศึกษานอกโรงเรียน, เอกสารอัดสำเนา)

การสุ่มตัวอย่างประชากร ในการสุ่มตัวอย่าง แบบแบ่งพวกหรือชั้น (Stratified random sampling) จังหวัดละ 1 คน เป็นจำนวน 72 คน

3. ผู้รับบริการแนะแนว เนื่องจากไม่สามารถทราบจำนวนผู้รับบริการที่แน่นอนของแต่ละจังหวัด จึงสุ่มตัวอย่างประชากร ด้วยการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรของ John T. Roscoe (อ้างใน บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์, 2527: 62) เพื่อหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่จะเป็นตัวแทนของประชากรทั้งหมด ดังนี้

$$n = \left[\frac{Z_c S}{e_m} \right]^2$$

n = จำนวนตัวอย่างประชากร

e_m = ความคลาดเคลื่อนมากที่สุดที่ยอมรับได้ (10)

Z_c = คะแนนมาตรฐานที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ต้องการ คือ .05

$$Z_c = 1.96$$

S = ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

แทนค่า

$$n = \left[\frac{(1.96)s}{s/10} \right]^2$$

$$= (1.96 \times 10)$$

$$= 384$$

ดังนั้น กลุ่มตัวอย่างของผู้รับบริการแนะแนว ของศูนย์การศึกษาการไกลเรียนจังหวัด 72 จังหวัด ๆ ละ 5.33 คน ปรับจำนวนกลุ่มตัวอย่างเป็นจังหวัดละ 6 คน รวมทั้งสิ้น 432 คน รวมจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาแยกได้ดังนี้

กลุ่มตัวอย่างผู้บริหาร	72	คน
กลุ่มตัวอย่างอาจารย์แนะแนว	72	คน
กลุ่มตัวอย่างผู้รับบริการแนะแนว	432	คน
รวมทั้งสิ้น	576	คน

การสร้างและการเตรียมเครื่องมือสำหรับวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม เพื่อรวบรวมข้อมูล ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลทางทฤษฎี เกี่ยวกับการจัดบริการแนะแนว และการจัดบริการแนะแนวการศึกษาออกโรงเรียน จากตำรา เอกสารคู่มือดำเนินการแนะแนวการศึกษาออกโรงเรียน และงานวิจัยต่าง ๆ พบว่าบริการแนะแนวที่สำคัญมี 5 ด้าน ซึ่งควรให้ความสนใจในการจัดกิจกรรม ในแต่ละด้าน คือ

- 1.1 บริการสำรวจข้อมูล
- 1.2 บริการข่าวสารข้อมูล
- 1.3 บริการให้คำปรึกษา
- 1.4 บริการตัดสินใจ
- 1.5 บริการติดตามประเมินผล

2. นำข้อมูลที่ได้ศึกษาจากตำรา เอกสาร คู่มือดำเนินการแนะแนวการศึกษาออกโรงเรียน และงานวิจัย มาประมวลเป็นหลักการ สร้างข้อกระทง (Item) ในแบบสอบถามตามบริการแนะแนวด้านต่าง ๆ ทั้ง 5 ด้าน และได้ข้อกระทงทั้งสิ้น 52 ข้อ

3. นำข้อกระทงในแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้ว ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่มีความรู้ทางด้านแนะแนว งานการศึกษาออกโรงเรียน และผู้ที่มีความรู้ ประสบการณ์การสร้างแบบสอบถาม จำนวน 7 ท่าน (ดูรายชื่อในภาคผนวก) ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยพิจารณาข้อกระทงในแบบสอบถามว่า มีความตรงตามเนื้อหา และครอบคลุมเนื้อหาเพียงใด ตลอดจนพิจารณาส่วนานภาษาที่ใช้ ทั้งนี้ ulyใช้เกณฑ์การตัดสินของผู้ทรงคุณวุฒิ อย่างน้อยจำนวน 5 ท่าน ที่ตอบว่า เหมาะสม เป็นเกณฑ์ในการคัดเลือกข้อกระทงนั้นไว้ในแบบสอบถาม ส่วนส่วนานภาษาที่ใช้ ผู้วิจัยได้แก้ไขปรับปรุง ตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ และตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา

4. จัดรูปแบบของแบบสอบถามโดยจัดทำเป็น 2 ฉบับ ดังนี้ คือ

4.1 ฉบับที่ 1 สำหรับผู้บริหารและอาจารย์แนะแนว แบ่งออกเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ และเติมคำ เกี่ยวกับข้อมูลเรื่อง เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานการศึกษาออกโรงเรียน และประสบการณ์เกี่ยวกับการแนะแนว

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพที่จัดจริง กับความคาดหวังในการจัดบริการแนะแนวตามความคิดเห็นของผู้บริหาร อาจารย์แนะแนว และผู้รับบริการแนะแนว ลักษณะเป็นข้อกระทง (Item) ที่ใช้มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยในแต่ละข้อกระทง ให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็น 2 ครั้ง คือ ครั้งแรก ให้แสดงความคิดเห็นต่อสถานที่จัดจริงของบริการแนะแนว ที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดจัดขึ้น ครั้งที่ สอง ให้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความคาดหวัง ที่มีต่อการจัดบริการแนะแนวที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดควรจัด

มาตราส่วนประมาณค่าที่ใช้ ผู้วิจัยให้น้ำหนัก ดังนี้ คือ

ระดับคะแนน 1	หมายถึง	น้อยมาก หรือไม่มีการจัดบริการ
ระดับคะแนน 2	หมายถึง	จัดบริการน้อย
ระดับคะแนน 3	หมายถึง	จัดบริการปานกลาง
ระดับคะแนน 4	หมายถึง	จัดบริการมาก
ระดับคะแนน 5	หมายถึง	จัดบริการมากที่สุด

ซึ่งแบบสอบถามตามลักษณะนี้ มีจำนวน 47 ข้อ โดยแบ่งออกเป็น 5 บริการ คือ

4.1.1	บริการสำรวจข้อมูล	9 ข้อ
4.1.2	บริการข่าวสารข้อมูล	10 ข้อ
4.1.3	บริการให้คำปรึกษา	10 ข้อ
4.1.4	บริการตัดสินใจ	9 ข้อ
4.1.5	บริการติดตามประเมินผล	9 ข้อ

ส่วนตอนท้ายของแบบสอบถาม ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open Ended) เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้เสนอความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับสภาพที่จัดจริงและความคาดหวังในการจัดบริการแนะแนวด้านต่าง ๆ ของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด

4.2 ฉบับที่ 2 สำหรับผู้รับบริการแนะแนวของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพทั่วไป ของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะ เป็นแบบเลือกตอบและเติมคำ เกี่ยวกับข้อมูลเรื่อง เพศ อายุ และระดับการศึกษา

ตอนที่ 2 มีลักษณะ เช่นเดียวกับแบบสอบถาม ของผู้บริหาร และอาจารย์

แนะแนว

5. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้บริหาร อาจารย์แนะแนว และผู้รับบริการแนะแนว ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดสมุทรสาคร นนทบุรี และนครปฐม จำนวน 24 คน เพื่อหาข้อบกพร่องของแบบสอบถาม ทั้งในแง่เนื้อหา และภาษาที่ใช้สื่อความหมายในคำชี้แจง การศึกษาปัญหา ซึ่งจะเกิดขึ้นในระหว่างการเก็บข้อมูล เพื่อหาแนวทางในการป้องกันและแก้ไข เมื่อนำแบบสอบถามออกไปใช้เก็บข้อมูลจริง และเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างตารางวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อใช้กับข้อมูลจริง พร้อมกับได้นำข้อมูลที่ได้ ไปหาค่าความเที่ยง (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยวิธีคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient Alpha) (ประคอง กรรณสูต, มปป: 42)

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left(\frac{1 - \sum s_i^2}{s_x^2} \right)$$

เมื่อ α = ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามทั้งฉบับ

s_i^2 = ค่าความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ (Variance of a single item)

s_x^2 = ค่าความแปรปรวนของคะแนนของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด

n = จำนวนข้อในแบบสอบถาม

เมื่อดำเนินการแล้ว ได้ค่าความเที่ยงของแบบสอบถาม ดังนี้ คือ

ค่าความเที่ยงของแบบสอบถาม ทั้งฉบับ เท่ากับ 0.95

โดยการจำแนกค่าความเที่ยงของแบบสอบถามในการจัดบริการแนะแนวของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดได้ดังนี้

ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามในการจัดบริการแนะแนว   ด้านการสำรวจข้อมูล
เท่ากับ 0.82

ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามในการจัดบริการแนะแนว   ด้านการบริการข่าวสาร
ข้อมูล   เท่ากับ 0.86

ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามในการจัดบริการแนะแนว   ด้านการให้คำปรึกษา
เท่ากับ 0.88

ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามในการจัดบริการแนะแนว ด้านการตัดสินใจ เท่ากับ

0.72

ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามในการจัดบริการแนะแนว ด้านการติดตาม

ประเมินผล เท่ากับ 0.85

แสดงว่า แบบสอบถามชุดนี้ มีความเที่ยงสูงอย่างเพียงพอ ที่จะนำไป
ใช้ในการศึกษาวิจัยต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยยื่นคำร้องถึงบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อทำหนังสือ ขอความร่วมมือไปยังกรมการศึกษานอกโรงเรียน เพื่อออกหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลไปยังศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด

2. ผู้วิจัยส่งหนังสือขอความร่วมมือพร้อมแบบสอบถามสำหรับผู้บริหาร 1 ชุด สำหรับอาจารย์แนะแนว 1 ชุด และสำหรับผู้รับบริการแนะแนว จำนวน 6 ชุด ไปยังศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด 72 จังหวัด (ยกเว้นกรุงเทพมหานคร) รวมทั้งสิ้น 576 ชุด พร้อมทั้งขอความร่วมมือให้ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่งแบบสอบถามคืนผู้วิจัยทางไปรษณีย์ เช่นกัน ภายใต้นครังแรกผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม คือ ผู้บริหาร อาจารย์แนะแนว และผู้รับบริการแนะแนว กลับคืนมาเป็นจำนวน 210 ชุด ดังนั้น ผู้วิจัย จึงได้ติดตามทางถาม ด้วยวิธีต่าง ๆ คือ ส่งจดหมาย ไปรษณีย์บัตร และโทรศัพท์ทางไกลอีก 3 ครั้ง จึงได้แบบสอบถามกลับคืนอย่างสมบูรณ์ ถูกต้อง รวมทั้งสิ้น 467 ชุด ดังรายละเอียดของกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

ผู้บริหาร ส่งแบบสอบถามจำนวน 72 ชุด ได้รับกลับคืนจำนวน 60 ชุด

อาจารย์แนะแนว ส่งแบบสอบถามจำนวน 72 ชุด ได้รับกลับคืน จำนวน 59 ชุด

ผู้รับบริการแนะแนว ส่งแบบสอบถามจำนวน 432 ชุด ได้รับกลับคืน 348 ชุด

แบบสอบถามที่ผู้วิจัยส่งไป และได้รับกลับคืนจากกลุ่มตัวอย่างประชากรทั้ง 3 กลุ่ม คือ ผู้บริหาร อาจารย์แนะแนว และผู้รับบริการแนะแนว จำแนกตามกลุ่มตัวอย่าง ดังตารางที่ 1.

ตารางที่ 1 จำนวนแบบสอบถามที่ส่งไป และได้รับกลับคืนสมบูรณ์ จำแนกตาม กลุ่มตัวอย่าง ประชากร

กลุ่มตัวอย่างประชากร	จำนวนแบบสอบถาม ที่ส่งไป	จำนวนแบบสอบถาม ที่ส่งกลับ	ร้อยละ
ผู้บริหาร	72	60	83.33
อาจารย์แนะแนว	72	59	81.94
ผู้รับบริการแนะแนว	432	348	80.56
รวม	576	467	81.08

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยวิธีการสถิติ ดังนี้

1. ข้อมูลที่เป็นสถานภาพ และข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดย แจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละของแต่ละรายการ

2. ข้อมูลที่เป็นความคิดเห็นส่วนตัวของ ผู้บริหาร อาจารย์แนะแนว และผู้รับบริการแนะแนวที่เป็นมาตราส่วนประมาณค่า ผู้วิจัยได้แยกวิเคราะห์เป็น 3 ส่วน คือ

2.1 ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดบริการแนะแนวตามสภาพที่จัดจริง และตามความคาดหวังในการบริการแนะแนวของผู้บริหาร อาจารย์แนะแนว และผู้รับบริการแนะแนว โดยใช้วิธีวิเคราะห์ด้วยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ให้น้ำหนักคะแนน ของแต่ละช่วงความคิดเห็น ดังนี้

- 4.50 - 5.00 ถือว่า จัดบริการมากที่สุด
- 3.50 - 4.49 ถือว่า จัดบริการมาก
- 2.50 - 3.49 ถือว่า จัดบริการปานกลาง
- 1.50 - 2.49 ถือว่า จัดบริการน้อย
- 1.00 - 1.49 ถือว่า จัดบริการน้อยมากหรือไม่มีเลย

2.2 เปรียบเทียบความแตกต่าง ของความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริการ
แนะแนว ตามสภาพที่จัดจริง กับความคาดหวังในการจัดบริการ แนะแนว ของผู้บริหาร อาจารย์
แนะแนว และผู้รับบริการแนะแนวในแต่ละกลุ่ม โดยทดสอบค่าที่ t (t -test)

2.3 เปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดบริการ
แนะแนว ตามสภาพที่จัดจริง และตามความคาดหวัง ของผู้บริหาร อาจารย์แนะแนว และผู้รับ
บริการแนะแนว โดยการวิเคราะห์หาค่าความแปรปรวนทางเดียว (One way Analysis
of Variance) และเมื่อพบว่ากลุ่มตัวอย่างประชากรที่นำมาศึกษา มีความคิดเห็นต่างกันอย่าง
มีนัยสำคัญ ได้ทำการทดสอบรายคู่ โดยวิธีทดสอบของเชฟเฟ่ (Scheffe' Test for all
Possible Comparison)

สำหรับคำถามปลายเปิด ซึ่งเป็นความคิดเห็นเพิ่มเติม เกี่ยวกับการจัดบริการแนะแนว
ตามสภาพที่จัดจริง และตามความคาดหวังของผู้บริหาร อาจารย์แนะแนว และผู้รับบริการแนะแนว
ในแต่ละบริการทั้ง 5 ด้าน ผู้วิจัยได้สรุปรวม และเสนอในรูปแบบบรรยาย

การวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยวิธีการทางสถิติดังกล่าว ผู้วิจัยได้หาค่าสถิติและทำการทดสอบ
ทางสถิติ โดยเข้าโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for the Social
Sciences) ของสถาบันบริการคอมพิวเตอร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย